

BEST AVAILABLE COPY

RZECZPOSPOLITA
POLSKA

URZĄD
PATENTOWY
RP

OPIS PATENTOWY

151 315

Patent dodatkowy
do patentu nr: _____

Zgłoszono: 87 04 17 /P. 265243 /

Pierwszeństwo: _____

Int. Cl.⁵ C07F 9/09
C11D 1/34

Zgłoszenie ogłoszono: 88 11 10

Opis patentowy opublikowano: 1991 02 28

Twórcy wynalezku: Alojzy Kłopotek, Beata Barbara Kłopotek

Uprawniony z patentu: Instytut Chemii Przemysłowej, Warszawa /Polska/

SPOSÓB WYTWARZANIA NOWYCH ZWIĄZEKÓW POWIERZCHNIOWO CZYNNYCH

Przedmiotem wynalezku jest sposób wytwarzania nowych związków powierzchniowo czynnych o wzorze ogólnym $[R/CH_2CH(OH)CH_2O/n]_k$ PO/OM_{3-k}, w którym k = 1 - 2, n = 1 - 100, M stanowi atom wodoru, atom atomu alkalicznego, grupę aminową, kation mono-, di- lub trietanolaminy, natomiast R oznacza R₁-O-, gdzie R₁ stanowi alkil C₁ - C₃₆, hydroksyalkil C₈ - C₃₆, alkilosyryl o 8 do 42 atomach węgla, lub R₂ - O - /C_nH_{2n}O/z-, gdzie z = 1 - 50, n = 2 - 4, a R₂ stanowi alkil C₁ - C₂₄ lub hydroksyalkil C₁ - C₂₄ lub alkilosyryl o 7 - 42 atomach węgla, lub R₂ - O - /C₂H₄O/r - /C₃H₆O/p-, gdzie r = 1 - 30, p = 1 - 40, a R₂ ma wyżej podane znaczenie, lub R₃ - NH - , gdzie R₃ stanowi alkil C₄ - C₃₆ lub hydroksyalkil C₄ - C₃₆, lub R₃ - N = , gdzie R₃ ma wyżej podane znaczenie, lub R₃ - NH - /C_nH_{2n}O/z-, gdzie R₃, z, n, ma wyżej podane znaczenie, lub R₃ - N - /C_nH_{2n}O/x - J₂, gdzie x = 1 - 25, a R₃, x ma wyżej podane znaczenie, lub R-COO- lub R₃-CONH - lub R₃ - CON = lub R₃ - CONHCH₂CH₂O - lub R₃-CONH/C₂H₄O/z - lub R₃ - CON /CH₂CH₂O/-z lub R₃-CON - /C₂H₄O/x - J₂, gdzie R₃, x, z ma wyżej podane znaczenie. Związki według wynalezku nie były dotychczas znane.

Z opisu patentowego nr 3 609 491 Republiki Federalnej Niemiec znane są ziązki o wzorze ogólnym CH₂ - C/R₁/CO₂CH₂CH(OH)CH₂OPO/OR/O⁻M⁺, gdzie R = alkil lub fluorosyryl, R₁ = H, CH₃, M = H, metyl alkaliczny, grupa aminowa, alkilosyryna lub sól alkanołosyryna. Przykładowy sposób otrzymywanie tych związków przedstawia się następująco: na 700 g monofosforanu dodecylowego dzielano NaOH, aby otrzymać sól jednosodową, na którą następnie dzielano 535 g metakrylenu glicydolu w temperaturze około 70°C w ciągu 20 godzin. Otrzymano 178 g związku o wyżej podanym wzorze, w którym M = Na, R = dodecył, R₁ = CH₃. Związek ten poddano fotopolimeryzacji w wodzie, używając jako inicjatora steru benzoinoizobutyloowego. Otrzymany polimer wykazuje słabe właściwości powierzchniowo czynne.

Związki o wzorze ogólnym $R_1R_2NCR / P/O / /OH_2 /_2$, gdzie R = H, metyl, etyl, fenył, CH_2CH_2OH lub CH_2CO_2H , $R_1 = H$, metyl, $/CH_2/n OH$, $C_3H_7O_2$ lub $C_3H_5O_3$, $R_2 = /CH_2/n OH$, znane są z holenderskiego opisu patentowego nr 7 602 477. Przykładowy sposób otrzymywania tych związków jest następujący: na związek o wzorze $H_2NCH / P/O / /OH_2 /_2$ działało tlenkiem etylenu w obecności $NaOH$ i otrzymano związek o wyżej podanym wzorze ogólnym, w którym R = H, $R_1 = H$ lub CH_2CH_2OH , $R_2 = CH_2CH_2OH$. Otrzymany produkt reakcji wykazuje właściwości kompleksująco, lecz nie wykazuje właściwości piorących i myjących. Ze względu na swoją budowę i właściwości nie może być zaliczony do związków powierzchniowo czynnych.

Z opisu patentowego nr 49 222 Europejskiego Urzędu Patentowego znane są ziązki chemiczne o wzorze ogólnym $[/RO /_2P /S /SCH_2CH /OH /CH_2Z /_2]_n Q$, w którym R stanowi węglowodorowy rdzeń aromatyczny lub alifatyczny C_1-C_{22} , który może być także podstawiony grupą hydroksylową lub chlorowcem, względnie przerywany mostkami O lub S, Z oznacza O_2C_2O lub $/OCHR_1CH_2/m$, gdzie $R_1 = H$ lub CH_3 , $m = 0 - 30$, $n = 2 - 4$ w zależności od wartościowości Q, natomiast Q oznacza dwu-, trój-, lub czterowartościowy rodnik aromatyczny, aromatyczno-alifatyczny lub alifatyczny, który może być także podstawiony grupą hydroksylową, chlorowcem lub grupą metylową, względnie przerywany mostkami S, O lub NH, natomiast Q może stanowić $\equiv PO$ lub $\equiv PS$, względnie dwuwartościowy rodnik heterocykliczny zawierający N. Należący do tej grupy związek o wzorze $[/C_4H_9CH /C_2H_5 /CH_2O /_2P /S /SCH_2CH /OH /CH_2OCH_2 /_2]_2 \equiv CC_2H_5$, otrzymuje się przez działanie na związek o wzorze $[/C_4H_9CH /C_2H_5 /CH_2O /_2]_2 \equiv P /S /-SH-$ rozpuszczony w benzene epoksydem o wzorze $CH_2 - CHCH_2OCH_2 /_3 CC_2H_5$ w temperaturze $60^{\circ}C$ w czasie dłuższym od 1,5 godziny. Następnie masę reakcyjną mieszając ją jeszcze w temperaturze $80 - 90^{\circ}C$ przez 2 godziny. Otrzymany w ten sposób związek może być stosowany jako dodatek do olejów smarowych.

Sposób wytwarzania według wynalezku nowych związków powierzchniowo czynnych o wzorze ogólnym $[R /CH_2CHONCH_2O /_n]_k PO /OM /_{3-k}$, w którym k = 1 - 2, n = 1-100, M stanowi atom wodoru, atom metalu alkalicznego, grupę amonową, kation mono-, di- lub trietanoloaminy, natomiast R oznacza $R_1 = O -$, gdzie R_1 stanowi alkil $C_1 - C_{36}$, hydroksyalkil $C_8 - C_{36}$, alkiloseryl o 8 - 42 atomach węgla, lub $R_2 = O - /C_mH_{2m}O /_z -$, gdzie z = 1 - 50, m = 2 - 4, a R_2 stanowi alkil $C_1 - C_{24}$ lub hydroksyalkil $C_1 - 24$ lub alkiloseryl o 7 - 42 atomach węgla, lub $R_2 = O - /C_2H_4O /_r - /C_3H_6O /_p -$, gdzie r = 1 - 30, p = 1 - 40, a R_2 ma wyżej podane znaczenie, lub $R_3 = NH -$, gdzie R_3 stanowi alkil $C_4 - C_{36}$ lub hydroksyalkil $C_4 - C_{36}$, lub $R_3 = N -$, gdzie R_3 ma wyżej podane znaczenie, lub $R_3 = NH - /C_mH_{2m}O /_z -$, gdzie R_3 , z, m mają wyżej podane znaczenie, lub $R_3 = N /C_mH_{2m}O /_x]_2$, gdzie x = 1 - 25, a R_3 , z, m mają wyżej podane znaczenie, lub $R_3 = COO -$ lub $R_3 = CONH -$ lub $R_3 = CON -$ lub $R_3 = CONHCH_2CH_2O -$ lub $R_3 = CONH /C_2H_4O /_z -$ lub $R_3 CON /CH_2CH_2O /_2$ lub $R_3 = CON /C_2H_4O /_x -]_2$, gdzie R_3 , x, z mają wyżej podane znaczenie, polega na tym, że w środowisku bezwodnym i bez rozpuszczalnika organicznego lub w obojętnym rozpuszczalniku organicznym na związek o wzorze ogólnym RH_k , gdzie R, k mają wyżej podane znaczenie, działa się w obecności lub bez obecności katalizatora 2,3-epoksypropenolem-1, następnie P_2O_5 lub P_2O_5 rozpuszczony w H_3PO_4 , a otrzymane estry kwasu fosforowego nie zubożniają się lub neutralizują się wodorotlenkiem metalu alkalicznego lub amonu, względnie mono-, di- lub trietanoloaminy. Jako katalizatory esteryfikacji, esteryfikacji i poliaddycji glicydolu stosuje się kwasы lub zasady lub sole metali, natomiast jako katalizatory esteryfikacji pięciotlenkiem fosforu w stanie wolnym lub rozpuszczony w kwasie fosforowym stosuje się kwasы organiczne i nieorganiczne oraz monoskilonfosforany. Jako rozpuszczalniki obojętnych używa się benzenu i jego pochodnych, węglowodorów alifatycznych o temperaturach wrzenia 363 - 423 K, ketonów i estrów.

Otrzymane według wynalezku nowe związki powierzchniowo czynne ulegają w roztworach wodnych dysocjacji na aniony hydrofobowo-hydrofilowe, decydujące o ich aktywności powierzchniowej i dające związki te należą do grupy anionowych związków powierzchniowo czynnych. Ich właściwości fizykochemiczne i użytkowe zależą od ich budowy chemicznej, a szczególnie od wzajemnego stosunku reszty hydrofobowej do grup hydrofilowych, tj. od współczynnika MW. Związki według wynalezku w roztworach wodnych silnie obniżają napięcie powierzchniowe na granicy

granicy fazy stałej i ciekłej oraz na granicy trzech faz dając niskie wartości kąta granicznego, a więc bardzo dobrą zwilżalność ciepł stałych. Związków według wynalezku charakteryzuje się dobrymi właściwościami piorącymi, myjącymi, kompleksującymi w stowarzyszeniu do jonów metali wytwarzających tzw. twardeści wody, inhibitory korozji, antyelektrostatycznymi, zmiękczającymi, emulgującymi, dyspergującymi, stabilizującymi w odniesieniu do nadtlenku wodoru, ochronnymi i innymi.

Nowe związków powierzchniowo czynne według wynalezku mogą być stosowane pojedynczo lub w kompozycji z innymi substancjami jako środki piorące, myjące, zwilżające, inhibitory korozji, sekwestranty, zmiękczače wody i wyrobów włókienniczych, antyelektrostatyki, emulgatory, dyspergatory i wielofunkcyjne dodatki do innych środków, gdzie istotną rolę odgrywają ich właściwości fizykochemiczne i cechy użytkowe.

Przedmiot wynalezku przedstawiono w poniższych przykładach wykonania.

P r z y k ł a d I. Do reaktora kwasoodpornego wyposażonego w mieszadło mechaniczne, elementy grzewczo-chłodnicze, termometr, dozownik, chłodnicę zwrotną i bełkotkę doprowadzającą gaz obojętny N_2 lub CO_2 wprowadza się 3 mole dokoszanolu - 1. Zawartość reaktora w obecności azotu ogrzewa się do temperatury 358 - 363 K i mieszając dozuje się do niego w czasie 2 godzin 6 moli 2,3-epoksypropanolu-1, utrzymując temperaturę egzotermicznej reakcji w granicach nieprzekraczających 373 K. Po zakończeniu dozowania 2,3-epoksypropanolu-1 /glicydolu/ zawartość reaktora mieszczą się jeszcze przez jedną godzinę, a następnie dozuje do niego w temperaturze 368 - 373 K 1 mol pięciotlenku fosforu, z taką szybkością, aby kolejna porcja była wprowadzona dopiero po dokładnym wymieszaniu poprzedniej oraz aby temperatura reakcji nie przekraczała 393 K, co trwa około 1 godziny.

Po wprowadzeniu całej ilości P_2O_5 , przy włączonym mieszadle i przepływie azotu, proces syntezu esteru kwasu fosforowego w temperaturze 373 - 383 K prowadzi się jeszcze przez 4 godziny. Po upływie tego czasu zawartość reaktora chłodzi się do temperatury niższej od 323 K i dozuje stopniowo 3 mole NaOH w formie 45% wodnego roztworu. W wyniku przeprowadzonego procesu syntezu otrzymuje się z wydajnością ponad 98% 1 mol soli sodowej monosteru kwasu fosforowego o wzorze $C_{22}H_{45}O \cdot /CH_2CH(OH)CH_2O/_3 PO /ONa/$ i 1 mol soli sodowej diestru kwasu fosforowego o wzorze $\{C_{22}H_{45}O \cdot /CH_2CH(OH)CH_2O/_3\}_2 PO/ONa/$.

Otrzymane mieszanki związków bez rozdzielenia może być stosowana jako składnik środków piorących, myjących, czyszczących, antyelektrostatycznych, zmiękczających, inhibitorów korozji i innych.

P r z y k ł a d II. Do reaktora ze stali kwasoodpornej zapatrzonego w element grzewczo-chłodniczy, termometr, mieszadło mechaniczne i bełkotkę doprowadzającą gaz obojętny / CO_2 lub N_2 / wprowadza się 6 moli nonylofenolu. Mieszając zawartość reaktora w obecności dwutlenku węgla ogrzewa się do temperatury 343 K i dozuje do niego w czasie 1,5 godziny 6 moli 2,3-epoksypropanolu-1. Temperaturę egzotermicznej reakcji utrzymuje się w granicach 353 - 363 K przez odpowiednią szybkość dozowania glicydolu i pośrednio chłodzenie zawartości reaktora wodą. W przypadku nagłego wzrostu temperatury do ponad 373 K do reaktora wprowadza się bezpośrednio niewielką ilość wody, która hamuje lub zatrzymuje proces esteryfikacji nonylofenolu na drodze zamiany 2,3-epoksypropanolu i na propeno-1,2,3-triol. Po wprowadzeniu całej ilości glicydolu proces esteryfikacji prowadzi się jeszcze przez 2,5 godziny. Następnie mieszając zawartość reaktora za pomocą mieszadła mechanicznego oraz bełkotki z dwutlenkiem węgla wprowadza się 0,1 mola kwasu p-toluenosulfonowego i P_2O_5 rozpuszczony w 85% wodnym roztworze H_3PO_4 w taki ilości, która daje 2 mole kwasu trójpolifosforowego $/P_2O_5 + H_3PO_4 + H_2O = H_6P_3O_{10}/$. Proces esteryfikacji prowadzi się w temperaturze 373 - 383 K przez 6 godzin. Regulację temperatury prowadzi się przez odpowiednie chłodzenie reaktora. Otrzymany z wydajnością ponad 95% monoster kwasu fosforowego i esteru nonylofenyloglicerynowego o wzorze $C_{9}H_{19} - C_6H_4 - O - CH_2CH(OH)CH_2OPO /OH/$ może być stosowany jako podstawowy składnik kwasowych środków piorących, środków do usuwania kamienia wodnego, klecznego i moczowego w instalacjach oraz urządzeniach przemysłowych, komunalnych i w gospodarstwach domowych, gdyż wykazuje jednocześnie właściwości myjące, kompleksujące, inhibitory, zwilżające i penetrujące, w wyniku czego następuje rozpuszczenie różnego typu osadów w postaci tzw. kamieni.

P r z y k l a d III. Do reaktora ze stali kwasoodpornej zaopatrzonego w mieszadło mechaniczne, element grzewczy, płaszcz chłodniczy, belkotkę doprowadzającą gaz obojętny, termometr, dozownik i chłodnicę zwrotną wprowadza się 9 moli oksytylerowanego i oksypropylenowanego nonylofenolu o średniej masie cząsteczkowej odpowiadającej wzorowi $C_9H_{19}-C_6H_4-O-C_2H_4O/8-C_3H_6O/7-H$. W obecności obojętnego gazu zawartość reaktora mieszana się i ogrzewa do temperatury 323 K. Następnie w czasie 2 godzin do reaktora wkrapla się 18 moli 2,3-epoksipropanolu-1 utrzymując przez odpowiednią szybkość dozowania i chłodzenie reaktora temperaturę egzotermicznej reakcji esteryfikacji i poliaddycji w granicach nie przekraczających 368 K. Po wprowadzeniu całej ilości glicydolu proces prowadzi się jeszcze w tej samej temperaturze przez 2 godziny, a następnie wprowadza się do reaktora stopniowo pięciotlenek fosforu rozpuszczony w 85 % kwasie ortofosforowym w ilości odpowiadającej 3 moliom kwasu trójpolifosforowego. Temperaturę egzotermicznej reakcji esteryfikacji prowadzi się w granicach nie przekraczających 403 K w obecności dwutlenku węgla przez 4,5 godziny. Z kolei zawartość reaktora chłodzi się do temperatury 313 - 323 K i dodaje 9 moli trietenoloaminy. Z wydajnością ponad 98% otrzymuje się sól trietenoloaminoową monoestru kwasu fosforowego i poliglicydolopoliksypropylenowopoliksyetyleno-nonylofenolu o średniej masie cząsteczkowej odpowiadającej wzorowi $C_9H_{19}-C_6H_4-O-C_2H_4O/8-C_3H_6O/7-CH_2CH(OH)CH_2O/2-PO(OH)2N/CH_2CH_2OH/3$.

Otrzymany produkt wykazuje bardzo dobrze właściwości zwilżające, antyelektrostatyczne, zmniejszające wodę i wyroby włókiennicze, antykorozjne i ochronne na skórę. Może być stosowany jako cenny składnik ciekłych środków piorących, myjących, antyelektrostatycznych, zwilżających, środków do usuwania kamienia wodnego i ślecznego, środków do czyszczenia dywanów, dywanów wykładzin podłogowych i obić tapicerskich.

P r z y k l a d IV. Do reaktora kwasoodpornego wyposażonego w mieszadło mechaniczne, element grzewczy, płaszcz chłodniczy, termometr, dozownik, chłodnicę zwrotną i belkotkę doprowadzającą gaz obojętny $/CO_2$ lub N_2 / wprowadza się 6 moli heksatriakontanoaminy i 30 moli toluenu z zdyspergowaną w nim 0,1 mola KOH. Zawartość reaktora mieszana się za pomocą mieszadła mechanicznego i belkotki z dwutlenkiem węgla oraz ogrzewa do temperatury 313 K. Następnie wkrapla się stopniowo w czasie 2 godzin 90 moli 2,3-epoksipropanolu-1. Temperaturę egzotermicznej reakcji utrzymuje się w granicach 358 - 363 K przez odpowiednią szybkość dozowania glicydolu oraz intensywność chłodzenia reaktora. Po wkroleniu całej ilości glicydolu masę reakcyjną mieszana się jeszcze przez 1,5 godziny i wprowadza stopniowo w czasie 2 godzin 2 moły P_2O_5 zdyspergowanego w 10 molecm toluenu oraz 0,2 mola soli sodowej fosforenu monoaktydycyloowego. Zawartość reaktora w obecności gazu obojętnego mieszana się jeszcze przez 4 godziny w temperaturze nie przekraczającej 368 K. Z kolei zawartość reaktora chłodzi się do temperatury 308 - 318 K i w tej temperaturze zubożała za pomocą zdyspergowanego w toluenie KOH do pH = 7. Z otrzymanego produktu odpędza się pod zmniejszonym ciśnieniem rozpuszczalnik - toluen. Z wydajnością ponad 97% otrzymuje się produkt będący mieszaniną soli potasowych mono- oraz diestrów kwasu fosforowego i poliglicydolowych pochodnych heksatriakontanoaminy. Produkt może być stosowany bezpośrednio lub w kompozycji z innymi substancjami jako wielofunkcyjny składnik środków piorących, pomocniczych do prania, myjących, czyszczących, emulgujących, dyspergujących i antykorozjnych.

P r z y k l a d V. Do reaktora ze stali kwasoodpornej zaopatrzonego w mieszadło mechaniczne, element grzewczy, płaszcz chłodniczy, termometr, dozownik, chłodnicę zwrotną i belkotkę doprowadzającą gaz obojętny $/N_2$ lub CO_2 / wprowadza się 3 moły kwasu rycynowego o wzorze $CH_2/CH_2/CHOMCH_2CH=CH/CH_2/COOH$. Mieszając zawartość reaktora ogrzewa się w atmosferze gazu obojętnego do temperatury 313 K i w czasie 3 godzin dozuje się 210 moli 2,3-epoksipropanolu - 1. Temperaturę egzotermicznej reakcji utrzymuje się w granicach 343 - 363 K przez odpowiednią szybkość dozowania glicydolu i efektywność chłodzenia. Po wprowadzeniu całej ilości glicydolu proces syntezy prowadzi się jeszcze przez 0,5 godziny, a następnie wprowadza się do reaktora pięciotlenek fosforu rozpuszczony w kwasie fosforowym w ilości odpowiadającej 1 molowi kwasu trójpolifosforowego oraz 0,1 mola kwasu p-toluenosulfonowego. Proces katalitycznej esteryfikacji prowadzi się w temperaturze 363 - 363 K w atmosferze gazu obojętnego przez 4 godziny. Następnie zawartość reaktora chłodzi się do temperatury 308 - 318 K i zubożała za

pomocę 20% wodnego roztworu Na_4OH do $\text{pH} = 7,0 - 8,0$.

Otrzymany z wydajnością ponad 99% produkt może być bez oczyszczania stosowany jako składnik środków piorących, myjących i czyszczących.

Przykład VI. Do reaktora kwasoodpornego wyposażonego w mieszadło mechaniczne, element grzewczy, płaszcz chłodniczy, termometr, dozownik, chłodnicę zwrotną i bełkotkę doprowadzającą gaz obojętny / CO_2 lub N_2 / wprowadza się 1 mol amidu kwasu sterynowego o wzorze $\text{CH}_3/\text{CH}_2/\text{CH}_2/\text{CONH}_2$ oraz 500 g benzyny laskowej i zdyspergowanej w niej 10 g NaOH . Zawartość reaktora mieszana się w obecności gazu obojętnego i stopniowo wprowadza 1 mol 2,3-epoksypropenolu-1, utrzymując temperaturę egzotermicznej reakcji w granicach nie przekraczających 363 K. Po zakończeniu dozowania glicydolu, zawartość reaktora mieszana się jeszcze przez 2 godziny, a następnie dodaje $\text{H}_5\text{P}_3\text{O}_{10}$ rozpuszczony w kwasie fosforowym w ilości odpowiadającej 1 molowi $\text{H}_5\text{P}_3\text{O}_{10}$. Proces esteryfikacji prowadzi się przez 3 godziny w temperaturze nie przekraczającej 373 K. Następnie zawartość reaktora chłodzi się do temperatury niższej od 323 K i zubożnia otrzymany monoester kwasu ortofosforowego 4 molami monoestanolosminy. Następnie pod zmniejszonym ciśnieniem odpadza się rozpuszczalnik organiczny. W wyniku przeprowadzonego trójstadiowego procesu syntezы otrzymuje się z wydajnością ponad 97% anionowy związek powierzchniowo czynny o średnim ciężarze cząsteczkowym odpowiadającym wzorowi $\text{CH}_3/\text{CH}_2/\text{CH}_2/\text{CONHCH}_2\text{CH}_2\text{CH}_2\text{O-PO/CONH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{OH}/_2$.

Otrzymany produkt wykazuje dobra właściwości ochronne względem skóry ludzkiej, w stosunku do materiałów konstrukcyjnych mytych i czyszczonych powierzchni oraz wysoką zdolność do obniżania oporności właściwą pranych w nim wyrobów z włókien syntetycznych i mieszanych.

Przykład VII. Do reaktora ze stali kwasoodpornej zapatrzonego w mieszadło mechaniczne, element grzewczy, płaszcz chłodniczy, termometr, dozownik, chłodnicę zwrotną i bełkotkę doprowadzającą gaz obojętny / CO_2 lub N_2 / wprowadza się 700 kg monoestanolosmidów kwasów oleju koksowego - bezwodnych lub o zawartości wody mniejszej od 0,4% węg. i 10 kg kwasu fosforowego. Mieszając zawartość reaktora podgrzewa się do temperatury 313 K w obecności gazu obojętnego i -kropla w czasie 2 godzin 300 kg 2,3-epoksypropenolu-1. Temperatura egzotermicznej reakcji utrzymuje się w granicach 348 - 358 K przez odpowiednią szybkość dozowania glicydolu i efektywne chłodzenie reaktora. Po wniknięciu całej ilości glicydolu, zawartość reaktora w atmosferze szotu mieszana się jeszcze przez 2 godziny, a następnie w tej samej temperaturze wprowadza się pięciotlenek fosforu rozpuszczony w kwasie fosforowym w ilości odpowiadającej 260 kg $\text{H}_5\text{P}_3\text{O}_{10}$. Proces esteryfikacji prowadzi się przez 4 godziny, a następnie zawartość reaktora chłodzi się do temperatury niższej od 323 K i zubożnia masę porekcyjną 40% wodnym roztworem NaOH do $\text{pH} = 8 - 9$. Łączna wydajność procesu syntezы anionowych związków powierzchniowo czynnych, wyliczona z bilansu masowego oraz oznaczenia liczby hydroksylowej, grup epoksydowych i liczby kwasowej wynosi ponad 96%. Produkt stanowi mieszanie związków chemicznych odpowiadających w przybliżeniu ogólnemu wzorowi $\text{RCOIM} - \text{CH}_2\text{CH}_2\text{O} - / \text{CH}_2\text{CH}_2\text{OCH}_2\text{O}/_2 - \text{PO}/\text{DNa}/_2$, gdzie R stanowi rodnik węglowodorowy kwasów oleju koksowego.

Produkt bez oczyszczania może być stosowany pojedynczo lub w kompozycji z innymi substancjami jako środek piorący, myjący, antyelektrostatyczny, antykorozyjny, ochronny, zmęczający wodę i tkaniny.

Z a s t r z e z e n i e p a t e n t o w e

1. Spodek wytwórzania nowych związków powierzchniowo czynnych z wzoru ogólnego / $\text{R}/\text{CH}_2\text{CH}_2\text{OCH}_2\text{C}/_n/\text{k}$ $\text{PO}/\text{OM}/_3\text{-k}$, w którym $k = 1-7$, $n = 1-100$, M sterowi atom wodoru, atom metalu alkalicznego, grupą aminową, kation mono-, di- lub trietanolosminy, natomiast R oznacza $\text{R}_1 = \text{O} -$, gdzie R_1 stanowi alkil $\text{C}_1 - \text{C}_{30}$, hydroksyalkil $\text{C}_8 - \text{C}_{30}$, alkilosaryl o 8-42 atomach węgla, lub $\text{R}_2 = \text{O} - / \text{C}_{2n}\text{H}_{2n}\text{O}/_z -$, gdzie z = 1 - 50, n = 2 - 4, a R_2 stanowi alkil $\text{C}_1 - \text{C}_{24}$ lub hydroksyalkil $\text{C}_1 - \text{C}_{24}$ lub alkilosaryl o 8 - 42 atomach węgla, lub $\text{R}_2 = \text{O} - / \text{C}_{2n}\text{H}_{2n}\text{O}/_r - / \text{C}_{30}\text{H}_{60}/_p -$, gdzie r = 1 - 10, p = 1 - 40, a R_2 ma wyżej podane znaczenie, lub $\text{R}_3 = \text{NH} -$, gdzie R_3 stanowi alkil $\text{C}_4 - \text{C}_{30}$ lub hydroksyalkil $\text{C}_4 - \text{C}_{30}$, lub $\text{R}_3 = \text{Na}$, gdzie R_1 na wyżej podane

$\text{R}_3\text{CONH}-$ lub $\text{R}_3\text{CON=}$ lub $\text{R}_3=\text{CONHCH}_2\text{CH}_2\text{O}-$ lub $\text{R}_3=\text{CONH/C}_2\text{H}_4\text{O/}_x$ - lub $\text{R}_3=\text{CON/C}_2\text{H}_2\text{CH}_2\text{O-}/_2$ lub $\text{R}_3\text{CONH/C}_2\text{H}_4\text{O/}_x$ - J_2 , gdzie R_3 , x , z mają wyżej podane znaczenie, lub $\text{R}_3=\text{COO-}$ lub $\text{R}_3\text{CONH-}$, ze w środowisku bezwodnym i bez rozpuszczalnika organicznego lub w obojętnym rozpuszczalniku organicznym na związki o wzorze ogólnym RH_k , gdzie R , k mają wyżej podane znaczenie, działa się w obecności lub bez obecności katalizatora 2,3-epoksypropanolem-1, następnie P_2O_5 lub P_2O_5 rozpuszczony w H_3PO_4 , a otrzymane estry kwasu fosforowego nie zabolętnia się lub neutralizuje się wodorotlenkiem metalu alkalicznego lub amonu, względnie mono-, di- lub trietanolaminy.

2. Sposób według zastrz.1, z n a m i e n n y t y m, że jako katalizatory esteryfikacji, esteryfikacji i poliaddycji glicydolu stosuje się kwasы lub zasady lub sole metali.

3. Sposób według zastrz.1, z n a m i e n n y t y m, że jako katalizatory esteryfikacji pięciotlenkiem fosforu w stanie wolnym lub rozpuszczonym w kwasie fosforowym stosuje się kwasы organiczne i nieorganiczne oraz monoalkilofosforany.

4. Sposób według zastrz.1, z n a m i e n n y t y m, że jako obojętnie rozpuszczalniki organiczne stosuje się benzen i jego pochodne, węglowodory silikatyczne o temperaturach wrzenia 363 - 423 K, ketony i estry.

**This Page is Inserted by IFW Indexing and Scanning
Operations and is not part of the Official Record**

BEST AVAILABLE IMAGES

Defective images within this document are accurate representations of the original documents submitted by the applicant.

Defects in the images include but are not limited to the items checked:

BLACK BORDERS

IMAGE CUT OFF AT TOP, BOTTOM OR SIDES

FADED TEXT OR DRAWING

BLURRED OR ILLEGIBLE TEXT OR DRAWING

SKEWED/SLANTED IMAGES

COLOR OR BLACK AND WHITE PHOTOGRAPHS

GRAY SCALE DOCUMENTS

LINES OR MARKS ON ORIGINAL DOCUMENT

REFERENCE(S) OR EXHIBIT(S) SUBMITTED ARE POOR QUALITY

OTHER: _____

IMAGES ARE BEST AVAILABLE COPY.

As rescanning these documents will not correct the image problems checked, please do not report these problems to the IFW Image Problem Mailbox.